
Oktober 2020

Udfordringer og mønstre i sager om anbringelse af børn og unge uden samtykke

Udarbejdet af
Retssikkerhedsenheden

**RETSSIKKERHEDSENHEDEN -
ANKESTYRELSEN**

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 statsservice

Mailadresse: ast@ast.dk

Hjemmeside: www.ast.dk

ISBN nr.: 978-87-7811-393-1

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1 SAMMENFATNING	4
Sagsforløb når et barn eller en ung bliver anbragt uden samtykke efter § 58	5
Hovedresultater	7
KAPITEL 2 INTRODUKTION TIL LOVGRUNDLAG	10
KAPITEL 3 ÅRSAGER TIL AT ANKESTYRELSEN OPHÆVER KOMMUNERNES AFGØRELSER	13
Oversigt over sager i Ankestyrelsen	14
Årsager til ophævelse af afgørelser	18
Udfordringer i stadfæstede sager	24
Pålæg i sager om formandsafgørelser	25
Ankestyrelsens afgørelser i byretten	26
KAPITEL 4 MØNSTRE OG KENDETEGN I SAGERNE	32
Barnet og forældrenes problemstillinger	34
Forløbet op til anbringelsen	36
Børn og unge-udvalgets begrundelse for afgørelsen om § 58	37
Øjeblikkeligt behov i formandsafgørelser	42
Inddragelse af barnet og forældremyndighedsindehaver ved møde i kommunens børn og unge-udvalg	45
Inddragelse af barnet og forældremyndighedsindehaver ved møde i Ankestyrelsen	48
BILAG 1 METODE	52

Sammenfatning

I aftalen om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2020-2023 blev aftalepartierne enige om at foretage en undersøgelse af kommunernes sager om anbringelse af børn og unge uden samtykke. Det blev aftalt, at undersøgelsen gennemføres af den uafhængige retssikkerhedsenhed, som er forankret i Ankestyrelsen.

Formålet med undersøgelsen er at skabe et overblik over, om der er mønstre i, hvilke sager Ankestyrelsen ikke stadfæster samt synliggøre udfordringerne med udgangspunkt i konkrete sager. Ankestyrelsen er ankeinstans i forhold til kommunernes afgørelser om anbringelser uden samtykke.

Undersøgelsen belyser følgende arbejdsspørgsmål:

- Hvad er årsagen til, at Ankestyrelsen ophæver kommunernes afgørelser?
- Hvilke mønstre og udfordringer ser vi i kommunernes sagsbehandling i klagesager om anbringelse af børn og unge uden samtykke efter servicelovens § 58 og § 75 jf. § 58, som Ankestyrelsen henholdsvis ophæver og stadfæster?

UNDERSØGELSENS DATAGRUNDLAG

Undersøgelsen er baseret på et dataudtræk af samtlige sager om anbringelse uden samtykke, der blev behandlet i Ankestyrelsen i 2018. I alt er der tale om 792 afgørelser. Vi har valgt at anvende sager behandlet i 2018, da det giver mulighed for at inkludere data om en evt. efterfølgende afgørelse i byretten

En del af sagerne er blevet udvalgt til en sagsgennemgang for at belyse mønstre og udfordringer. Det drejer sig om 70 sager fordelt på:

- Alle 6 afgørelser, hvor anbringelse efter § 58 ophæves
- 15 afgørelser, hvor anbringelse efter § 58 stadfæstes
- Alle 31 afgørelser, hvor godkendelse af formandsafgørelse efter § 75, jf. § 58 ophæves
- 18 afgørelser, hvor godkendelse af formandsafgørelse efter § 75, jf. § 58 stadfæstes

Se bilag 1 for en uddybning af de anvendte metoder

SAGSFORLØB NÅR ET BARN ELLER EN UNG BLIVER ANBRAGT UDEN SAMTYKKE EFTER § 58

Kommunens børn og unge-udvalg kan træffe afgørelse om at anbringe et barn, selvom forældrene ikke samtykker til anbringelsen. Det kan kommunen gøre, hvis børn og unge-udvalget vurderer, at;

- der er en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af omsorgssvigt og
- det ikke kan afhjælpes med støtte i hjemmet.

Dette kaldes anbringelse uden samtykke. De forskellige trin i sagsforløbet i kommunen og i klageinstanserne fremgår af nedenstående figur.

Indstilling

- Forvaltningen udarbejder en indstilling til børn og unge-udvalget, der skal indeholde:
 - beskrivelsen af at betingelserne for anbringelse uden samtykke er opfyldt
 - en børnefaglige undersøgelse,
 - en vurdering af forældremyndighedens kompetencer (tilføjet ved lovændring d.1.1.2020),
 - handleplan for anbringelsen
 - barnets/den unges holdning
- Der skal være forsøgt indhentet samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år

Børn og unge-udvalget

- Det er kommunens børn og unge-udvalg, der kan træffe afgørelse om at anbringe et barn eller en ung uden samtykke. Børn og unge-udvalget består af:
 - 2 medlemmer valgt af og blandt kommunalbestyrelsens medlemmer
 - 1 dommer
 - 2 pædagogisk-psykologisk sagkyndige.
- Afgørelsen om anbringelse uden samtykke kan påklages til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at der er truffet afgørelse.

Ankestyrelsen

- Når en sag påklages, tager Ankestyrelsen kontakt til kommunen og beder om de dokumenter, som børn og unge-udvalget havde, da afgørelsen blev truffet, og eventuelle nye akter.
- Ankestyrelsen træffer afgørelse på et møde. På mødet deltager
 - To jurister fra Ankestyrelsen
 - To beskikkede medlemmer
 - En børnesagkyndig (der rådgiver, men ikke har stemmeret)

Byretten

- Ankestyrelsens afgørelse kan kræves forelagt for domstolenene.
- I byretten behandler en juridisk dommer og to sagkyndige sagen. Den ene sagkyndige skal have særlig viden om børneomsorg, og den anden skal have særlig viden om børne- og ungdomspsykiatri og/eller psykologi.

Ved et øjeblikkeligt behov kan der træffes afgørelse efter § 75. Hvis der er et øjeblikkeligt behov hos barnet, som ikke kan afvente, at sagen behandles i børn og unge-udvalget, kan forvaltningen kontakte formanden for børn og unge-udvalget, som kan træffe en foreløbig afgørelse om anbringelse uden samtykke. Den foreløbige afgørelse kaldes en formandsafgørelse. Formandens foreløbige afgørelse skal godkendes af børn og unge-udvalget inden for en uge. Det er børn og unge-udvalgets godkendelse af formandsafgørelsen, der kan påklages til Ankestyrelsen.

HOVEDRESULTATER

Nedenfor beskriver vi hovedresultaterne i forhold til undersøgelsens arbejdsspørgsmål.

Årsager til at Ankestyrelsen ophæver kommunernes afgørelser

Vi har undersøgt årsagerne til, at Ankestyrelsen ophæver kommunernes afgørelser om anbringelse uden samtykke gennem data fra Ankestyrelsens sagsbehandling og en sagsgennemgang af 70 klagesager.

Ankestyrelsen er enig i kommunernes afgørelser om anbringelse uden samtykke i næsten alle sager

I 2018 traf Ankestyrelsen 792 afgørelser om klager over børn og unge-udvalgets afgørelser om anbringelse uden samtykke. 722 af afgørelserne var afgjort efter § 58.

Ankestyrelsen stadfæstede 99 procent af afgørelserne og ophævede én procent svarende til seks afgørelser.

Ophævelserne skyldes formelle fejl

I fem af de seks sager begrundede Ankestyrelsen ophævelsen med, at sagen indeholder formelle fejl. Den sidste afgørelse blev ophævet på grund af nye oplysninger i sagen.

De formelle fejl omfatter manglende oplysning af sagen, manglende kompetence til at træffe afgørelse og tilsidesættelse af partsrettigheder.

Ankestyrelsen træffer afgørelse af egendrift i ophævede sager

I fire ud af de seks ophævede sager træffer Ankestyrelsen afgørelse om anbringelse uden samtykke af egen drift. Barnet er således fortsat anbragt, selvom Ankestyrelsen formelt set har ophævet børn og unge-udvalgets afgørelse.

I de to resterende sager var den unge fyldt 18 år eller bosat i udlandet på tidspunktet, da Ankestyrelsen behandlede sagen.

Ankestyrelsen ophæver lidt under halvdelen af børn og ungeudvalgenes godkendelse af formandsafgørelser

Ud af de 792 klager om anbringelse uden samtykke i 2018 handlede en mindre andel (70 afgørelser) om godkendelse af en formandsafgørelse om akut anbringelse uden samtykke.

Ankestyrelsen ophævede 44 procent af afgørelserne, svarende til 31 ud af de 70 afgørelser.

Det er ofte det øjeblikkelige behov, der ikke er tilstede

Begrundelsen for at ophæve godkendelserne af formandsafgørelserne var i over 60 procent af sagerne, at det øjeblikkelige behov ikke var til stede. I en tredjedel af sagerne var ophævelsen begrundet med manglende eller utilstrækkelig anmodning om samtykke.

Ankestyrelsen vurderede, at der var et grundlag for en anbringelse i samtlige 31 sager. Det er dermed ikke anbringelsesgrundlaget, der er årsag til ophævelserne.

Ankestyrelsen giver også pålæg i sager, der stadfæstes

Ved behandlingen af sagen i Ankestyrelsen har styrelsen kompetence til at pålægge kommunerne at træffe de nødvendige afgørelser i sagen.

I 26 procent af alle de sager om anbringelse uden samtykke, som Ankestyrelsen stadfæstede i 2018, har Ankestyrelsen givet et eller flere pålæg til kommunen. Det handlede typisk om pålæg om at udarbejde eller opdatere den børnefaglige undersøgelse i sagen (17 procent af sagerne).

Næsten alle Ankestyrelsens afgørelser om anbringelse uden samtykke stadfæstes i byretten

99 procent af Ankestyrelsens afgørelser fra 2018 om anbringelse uden samtykke efter § 58 eller § 75, jf. § 58, blev stadfæstet i byretten.

Mønstre og kendetegn i sager om anbringelse uden samtykke

Vi har undersøgt mønstre og kendetegn i kommunernes sagsbehandling gennem sagsgennemgang af 70 klagesager. Vi ser på mønstre i sager, som Ankestyrelsen henholdsvis ophæver og stadfæster.

Problemstillinger i sagerne handler typisk om omsorgssvigt

Når vi ser på, hvad der kendetegner barnet og forældrenes problemer, er det hos barnet hovedsageligt omsorgssvigt, psykiske vanskeligheder og sociale vanskeligheder. Forældrenes hovedproblemstillinger er kendetegnet ved, at de yder util-

strækkelig omsorg for barnet. Der ses ikke en væsentlig forskel på de sager, Ankestyrelsen har henholdsvis ophævet og stadfæstet.

Forskelligt om der har været støtteforanstaltninger op til anbringelsen uden samtykke

I næsten alle gennemgåede sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 har der enten været anbringelse uden samtykke, frivillig anbringelse eller andre foranstaltninger tidligere i forløbet. For formandsafgørelserne har der været tidligere foranstaltninger i tre fjerdedele af sagerne.

Stor andel af spædbørn i de formandsafgørelser, som Ankestyrelsen ophæver

Sagsgennemgangen viser, at det er kendetegnende for sager om formandsafgørelser, som Ankestyrelsen ophæver, at der er en større andel af spædbørn sammenlignet med de formandsafgørelser, som Ankestyrelsen har stadfæstet.

22 ud af de 31 ophævede sager om formandsafgørelse om akut anbringelse uden samtykke handler om anbringelse af spædbørn.

Forældrene deltager i hovedparten af sagerne

Sagsgennemgangen viser, at forældremyndighedsindehaver er repræsenteret ved en advokat i næsten alle 70 sager. Forældremyndighedsindehaver deltager næsten altid ved behandlingen af sagen i kommunens børn og unge-udvalg samt ved behandlingen af sagen på møde i Ankestyrelsen. Iblandt de sager, hvor forældremyndighedsindehaver ikke deltager på mødet i Ankestyrelsen, indgår fire af de seks sager, hvor Ankestyrelsen har ophævet afgørelsen.

Børnene deltager i mindre grad ved behandling af sagen

Ud af 15 sager i sagsgennemgangen, hvor barnet er fyldt 12 år, og dermed har partsstatus, er barnet repræsenteret ved en advokat i størstedelen af sagerne. Barnet deltager ved behandling af egen sag i kommunens børn og unge-udvalg og i Ankestyrelsen i cirka en tredjedel af sagerne. I forhold til ophævede og stadfæstede sager ser vi ikke nogen forskel i andelen, der deltager på mødet.

Introduktion til lovgrundlag

I undersøgelsen har vi gennemgået sager, hvor der er truffet afgørelse om anbringelse uden samtykke efter servicelovens § 58 og § 75. Lovgrundlaget og forskellen på de to sagstyper beskriver vi i dette kapitel.

Anbringelse uden samtykke efter § 58

En anbringelse uden for hjemmet uden samtykke er en indgribende afgørelse over for et barn eller en ung og forældrene, og skal derfor træffes af kommunens børn og unge-udvalg efter indstilling fra forvaltningen. Der er derfor også en række betingelser, der skal være opfyldt, før der kan træffes sådan en afgørelse.

Anbringelse af et barn eller en ung uden samtykke fra forældremyndighedsindehaver kan kun foretages, hvis der er en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af omsorgssvigt af forskellig art.

Der skal også være en begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses, mens barnet eller den unge fortsat bor hjemme.

Åbenbar risiko

Der kan være tale om åbenbar risiko for alvorlig skade på barnets eller den unges sundhed eller udvikling af følgende grunde:

- Forælderen ikke formår at drage tilstrækkelig omsorg for, eller sikre behandling af barnet eller den unge
- Forælderen udsætter barnet eller den unge for vold eller andre alvorlige overgreb
- Barnet eller den unge udviser misbrugsproblemer, kriminel adfærd eller har andre svære sociale vanskeligheder
- Barnet eller den unge har adfærds- eller tilpasningsproblemer

Begrundet formodning

En begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet betyder ikke, at det er en betingelse, at kommunen først har afprøvet alternative eller mindre indgribende foranstaltninger.

En begrundet formodning vil fx kunne foreligge, hvis det ud fra de foreliggende oplysninger og materiale må forudses, at forebyggende foranstaltninger i hjemmet ikke vil være tilstrækkelige til at sikre barnets eller den unges trivsel og udvikling.

Det afgørende er, om en anbringelse uden for hjemmet vil være mest formålstjenligt set i forhold til barnets eller den unges behov.

Genbehandling

En anbringelse uden samtykke skal som hovedregel genbehandles i børn og unge-udvalget efter henholdsvis 1 år og 2 år afhængig af, om der er tale om en førstegangsanbringelse eller en fortsat anbringelse. Der kan fastsættes en kortere eller længere genbehandlingsfrist, hvis særlige betingelser er opfyldt.

Formandsafgørelse om anbringelse uden samtykke efter § 75, jf. § 58

En af betingelserne for at træffe en formandsafgørelse er, at hensynet til barnet eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente en ordinær mødebehandling i børn og unge-udvalget.

Det øjeblikkelige behov beror altid på en konkret vurdering i hvert enkelt sag.

Herudover skal betingelserne i den bestemmelse, som den foreløbige afgørelse angår, være opfyldt. Dvs. når den foreløbige afgørelse omhandler en anbringelse uden for hjemmet, skal betingelserne for en anbringelse uden for hjemmet uden samtykke være opfyldt.

Forvaltningen skal også have forsøgt at indhente samtykke fra forældremyndighedsindehaver eller den unge, der er fyldt 15 år, til den påtænkte foranstaltning, inden der træffes en formandsafgørelse.

Forældremyndighedsindehaver og evt. andre parter skal have skriftlig meddelelse inden for 24 timer efter iværksættelse af afgørelsen. Der skal desuden være oplysning om retten til at se sagens akter, til advokatbistand og til at udtale sig.

Godkendelse af formandsafgørelse

En formandsafgørelse er alene en foreløbig afgørelse. For at den kan bevare gyldighed skal den godkendes af børn og unge-udvalget snarest muligt og inden 7 dage efter iværksættelsen.

En formandsafgørelse har herefter alene gyldighed i 1 måned, og sagen skal forelægges for børn og unge-udvalget til endelig afgørelse inden 1 måned efter iværksættelsen.

Årsager til at Ankestyrelsen ophæver kommunernes afgørelser

HOVEDPUNKTER

- I 2018 traf Ankestyrelsen 792 afgørelser om anbringelse uden samtykke.
- Ud af de 792 afgørelser var Ankestyrelsen enig i kommunens afgørelse om, at barnet eller den unge skulle anbringes uden samtykke i 96 procent af tilfældene.
- 722 af afgørelserne var afgjort efter § 58. Af dem stadfæstede Ankestyrelsen 99 procent af afgørelserne og ophævede én procent svarende til seks afgørelser. I fem af sagerne begrundes ophævelsen med, at sagen indeholder formelle fejl.
- I fire ud af de seks sager traf Ankestyrelsen afgørelse af egen drift om anbringelse uden samtykke. I de to resterende sager var den unge fyldt 18 eller bosat i udlandet.
- I 26 procent af de stadfæstede sager om anbringelse uden samtykke i 2018, svarende til 187 afgørelser, har Ankestyrelsen givet et eller flere afgørelsespålæg til kommunen. I 17 procent af sagerne blev der givet pålæg om børnefaglig undersøgelse.
- 70 af afgørelserne var formandsafgørelser efter § 75. Ud af de 70 afgørelser stadfæstede Ankestyrelsen 56 procent og ophævede 44 procent.
- Begrundelsen for ophævelserne var i over 60 procent af tilfældene, at det øjeblikkelige behov ikke var til stede. I en tredjedel af sagerne var ophævelsen begrundet med manglende eller utilstrækkelig forsøg på at indhente samtykke.
- I ingen af formandsafgørelserne vurderede Ankestyrelsen, at der ikke var grundlag for en anbringelse uden samtykke.

OVERSIGT OVER SAGER I ANKESTYRELSEN

Ankestyrelsen er klageinstans for sager om anbringelse uden samtykke af børn og unge. Det er kommunens børn og unge-udvalg, der træffer afgørelse om anbringelse uden samtykke eller godkender formandens afgørelse om akut anbringelse uden samtykke. Forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 12 år, kan klage til Ankestyrelsen over børn og unge-udvalgets afgørelse.

Forældremyndighedsindehaver eller den unge, der er fyldt 12 år, kan i forhold til en afgørelse om anbringelse uden samtykke klage over følgende forhold:

- Anbringelsesgrundlaget
- Genbehandlingsfrist
- Eventuelt øjeblikkeligt behov ved formandsafgørelse efter § 75, jf. § 58

Når sagerne om anbringelse uden samtykke kommer ind til Ankestyrelsen, behandles de som beskrevet på side 6. Ankestyrelsen kan enten stadfæste eller ophæve børn og unge-udvalgets afgørelse om anbringelse uden samtykke.

GENBEHANDLINGSFRIST

Sager om anbringelse uden samtykke skal som udgangspunkt genbehandles for at sikre, at anbringelsesgrundlaget løbende efterprøves af børn og unge-udvalget. Det er af retssikkerhedsmæssige grunde.

Genbehandlingsfristen er i udgangspunktet fastsat til enten et eller to år. Ankestyrelsen kan i visse tilfælde forkorte eller forlænge fristen.

Stadfæstelse: Ankestyrelsen er enig i børn og unge-udvalgets afgørelse om anbringelse uden samtykke eller godkendelse af formandens afgørelse om akut anbringelse uden samtykke. Selvom afgørelsen stadfæstes, kan Ankestyrelsen godt vurdere, at der er mangler ved sagsbehandlingen i kommunen eller i børn og unge-udvalget og give pålæg til kommunen i forbindelse med stadfæstelsen af børn og unge-udvalgets afgørelse.

Ophævelse: Ankestyrelsen finder, at afgørelsen eller dele af den er ugyldig og ophæver den. Ankestyrelsen kan i forbindelse med en afgørelse om egen drift pålægge kommunen yderligere sagsskridt. Det kan eksempelvis være afgørelse om anbringelse, samvær eller genbehandlingsfrist. Hvis afgørelsen er behæftet med fejl, der gør den ugyldig, men Ankestyrelsen samtidig vurderer, at betingelserne for anbringelse uden samtykke er opfyldt, og Ankestyrelsen kan rette op på sagsbehandlingsfejlene, kan Ankestyrelsen selv træffe afgørelse om anbringelse og kan pålægge kommunen at gennemføre anbringelsen.

TABEL 3.1 KLAGESAGER OVER ANBRINGELSER UDEN SAMTYKKE BEHANDLET I ANKESTYRELSEN I 2018

	§ 58	Procent	§ 75	Procent
Stadfæstet	716	99	39	56
Ophævet	6	1	31	44
I alt	722	100	70	100

Note: Der er kun medtaget realitetsbehandlede sager. Det vil sige sager, hvor Ankestyrelsen har truffet afgørelse i sagen.

Kilde: Data fra Ankestyrelsens sagsbehandlingssystem, 2020

PROCENT STADFÆSTEDE SAGER OM § 58

2016 – 94 procent
stadfæstet

2017 – 96 procent
stadfæstet

2019 – 98 procent

Ankestyrelsen stadfæster næsten alle afgørelser efter § 58

Opgørelsen fra Ankestyrelsens sagsbehandling jf. tabel 3.1 viser, at der i 2018 blev truffet afgørelse i 722 klager over anbringelse uden samtykke efter § 58. Det fremgår også af opgørelsen, at Ankestyrelsen er enig i kommunernes afgørelser om anbringelse uden samtykke i næsten alle sager. Ankestyrelsen stadfæstede således 99 procent af afgørelserne, der blev påklaget i 2018. I 2016, 2017 og 2019 er billedet stort set det samme (Se rapporten "Anbringelser uden samtykke – Kommunernes praksis og perspektiver på stigningen" på ast.dk for oversigt over tal fra 2016 og 2017. Tal for 2019 er opgjort på baggrund af Ankestyrelsens sagsbehandlingsdata).¹

Når Ankestyrelsen ophæver afgørelsen, betyder det ikke, at barnet hjemgives

I fire ud af de seks afgørelser om anbringelse uden samtykke efter § 58, som Ankestyrelsen har ophævet, har Ankestyrelsen samtidig truffet afgørelse om anbringelse af egen drift. Det vil sige, at Ankestyrelsen har ophævet børn og unge-udvalgets afgørelse, men samtidig truffet afgørelse om, at barnet eller den unge fortsat skal være anbragt uden samtykke. I de to resterende ophævede afgørelser var den unge fyldt 18, eller barnet var bosiddende i udlandet, og der kunne derfor ikke træffes afgørelse af egen drift.

Ankestyrelsens muligheder for at træffe afgørelse af egen drift fremgår af servicelovens § 65.

¹ Ankestyrelsen kvalitetssikrer løbende data fra sagsbehandlingen, og der kan komme justeringer. Der kan derfor være sket ændringer i registreringen fra tidligere opgørelser.

§

ANKESTYRELSENS EGEN DRIFT

§ 65

Ankestyrelsen kan af egen drift tage sager om særlig støtte til børn og unge op, når det må antages, at en kommunalbestyrelse i en konkret sag ikke har foretaget de nødvendige sagsbehandlingsskridt eller ikke har truffet de nødvendige afgørelser i overensstemmelse med barnets eller den unges bedste.

Ankestyrelsen kan pålægge kommunalbestyrelsen at foretage de nødvendige sagsskridt eller træffe de nødvendige afgørelser. Ankestyrelsen kan også selv træffe afgørelse om blandt andet anbringelse uden samtykke.

Lidt under halvdelen af formandsafgørelser om anbringelse uden samtykke bliver ophævet

I 2018 traf Ankestyrelsen afgørelse i 70 klager over formandsafgørelse om anbringelse uden samtykke efter § 75.

Opgørelsen fra Ankestyrelsens sagsbehandling viser, at Ankestyrelsen ophævede formandsafgørelsen om en anbringelse uden samtykke i lidt under halvdelen af de klager (44 procent svarende til 31 sager), der blev behandlet i 2018.

En ophævelse af en formandsafgørelse om anbringelse uden samtykke efter § 75 betyder ikke nødvendigvis, at Ankestyrelsen vurderer, at der ikke er et anbringelsesgrundlag. Det kan også være udtryk for, at Ankestyrelsen vurderer, at det øjeblikkelige behov ikke er til stede.

[Når Ankestyrelsen ophæver formandsafgørelser, er det ikke anbringelsesgrundlaget, der ophæves](#)

FORSKEL PÅ FORMANDSAFGØRELSEN OG ENDELIG AFGØRELSE

Formandsafgørelsen skal behandles i børn og unge-udvalget inden for en uge. Her træffer børn og unge-udvalget afgørelse om, hvorvidt de er enige i, at der var et akut anbringelsesgrundlag. Hvis børn og unge-udvalget godkender formandens afgørelse, kan anbringelsen kun opretholdes ud over en måned, hvis børn og unge-udvalget igen mødes og tager stilling til anbringelsen efter § 58. På dette møde træffes den endelige afgørelse om anbringelse efter § 58.

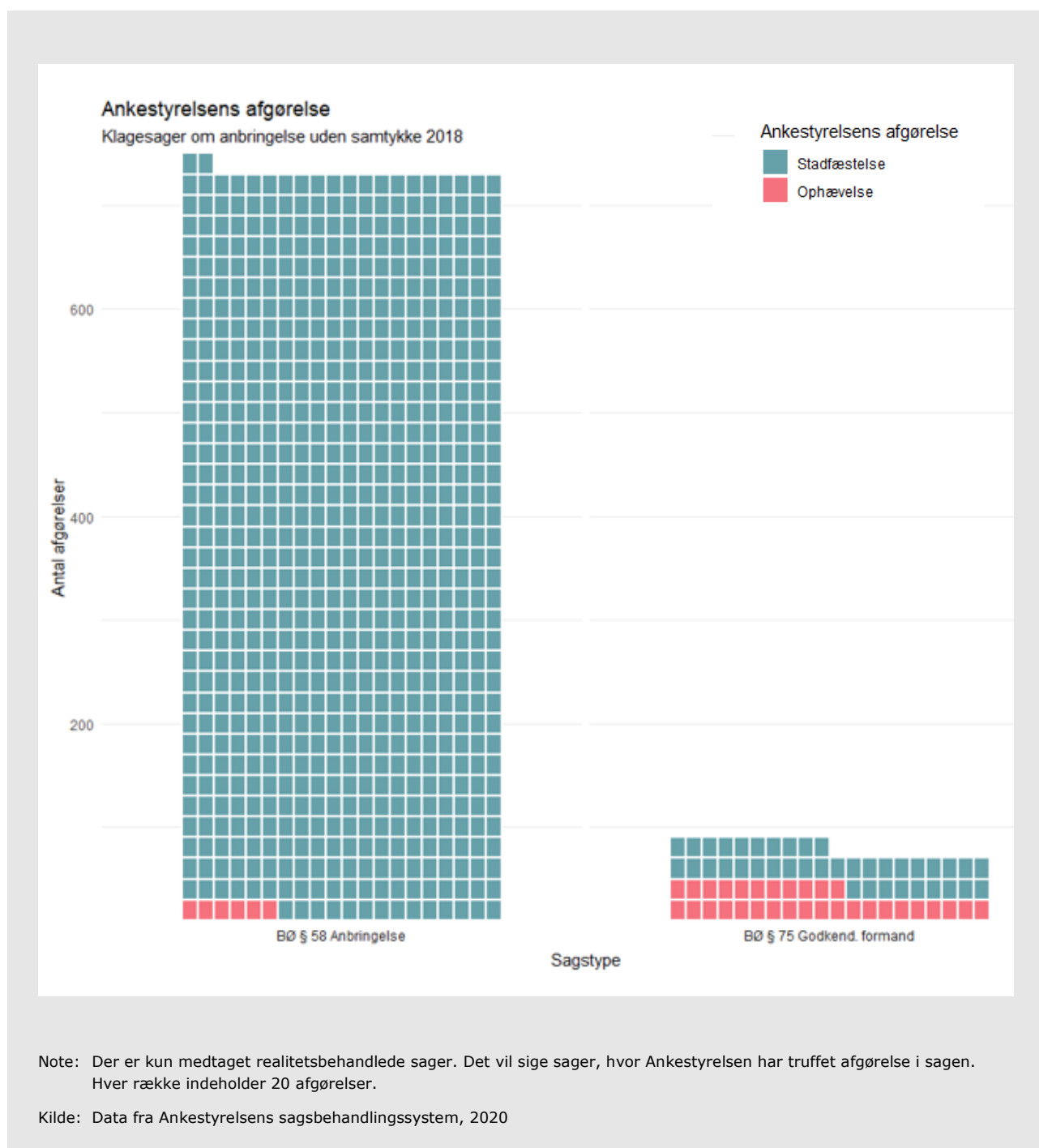
Den unge over 12 år eller forældremyndighedsindehaver kan både klage over udvalgets godkendelse af formandens afgørelse og over den endelige afgørelse.

I 23 ud af de 31 ophævede formandsafgørelser, stadfæstede Ankestyrelsen børn og unge-udvalgets afgørelse om at opretholde anbringelsen ud over en måned efter § 58.

I otte sager blev den endelige afgørelse om anbringelse ikke indbragt for Ankestyrelsen. Det vil sige, at der ikke er klaget over den endelige afgørelse om anbringelse efter § 58. I stedet blev der klaget over andre forhold. Det kan eksempelvis være sager, hvor der er klaget over genbehandlingsfristen.

Der er derfor ingen af de 31 ophævede formandsafgørelser, hvor Ankestyrelsen ophævede afgørelsen om den endelige anbringelse efter § 58.

FIGUR 3.1 VISUEL OVERSIGT OVER KLAGESAGER OM ANBRINGELSE UDEN SAMTYKKE I 2018

ÅRSAGER TIL OPHÆVELSE AF AFGØRELSE

Vi har gennemgået de seks afgørelser fra 2018, hvor Ankestyrelsen ophævede børn og unge-udvalgets afgørelse om anbringelse uden samtykke efter § 58 og de 31 afgørelser, hvor Ankestyrelsen ophævede børn og unge-udvalgets afgørelse om godkendelse af formandsafgørelser efter § 75, jf. § 58.

I det følgende ser vi på Ankestyrelsens begrundelse for at ophæve afgørelserne og Ankestyrelsens begrundelse for at træffe afgørelser af egen drift.

Sagerne om § 58 ophæves på grund af formelle fejl

I de seks afgørelser i 2018, hvor Ankestyrelsen ophævede børn og unge-udvalgets afgørelse om anbringelse uden samtykke, skyldtes det formelle fejl i fem af tilfældene. Den sidste afgørelse blev ophævet på grund af nye oplysninger i sagen. Se tabel 3.2.

FORMELLE OG MATERIELLE FEJL

Formelle regler er proceskrav til myndighedernes sagsbehandling, fx krav om at der skal være forsøgt indhentet samtykke forud for en formandsafgørelse.

De vigtigste sagsbehandlingsregler kaldes for garantiforskrifter. Det er de regler, der kan have betydning for sagens resultat.

Overholder myndigheden ikke garantiforskrifterne, vil en afgørelse som udgangspunkt være ugyldig og derfor ikke gælde over for borgeren.

Materielle regler er i denne sammenhæng om der er et anbringelsesgrundlag og om der er et øjeblikkeligt behov hos barnet.

TABEL 3.2 HVAD ER BEGRUNDELSEN FOR, AT ANKESTYRELSEN OPHÆVER AFGØRELSEN OM § 58?

	Antal
Formelle fejl	5
Materielle fejl	0
Nye oplysninger i sagen	1
Andet	0
I alt	6

Note: Sagsgennemgang af 70 sager om anbringelse uden samtykke afgjort i 2018 efter § 58 eller § 75, jf. § 58.

Kilde: Ankestyrelsens sagsgennemgang, 2020.

De formelle fejl, der var grunden til, at afgørelserne ophæves, er:

- Manglende oplysning af sagen

- Børn og unge-udvalgets manglende kompetence til at træffe afgørelsen (Udvalget har truffet afgørelse efter anden bestemmelse end forvaltningen har indstillet, eller barnet og forældremyndighedsindehaver var udrejst af Danmark)
- Tilsidesættelse af partsrettigheder (manglende partsrepræsentation, manglende skriftlig afgørelse)

I sagen, hvor Ankestyrelsen ophævede afgørelsen grundet nye oplysninger, skyldtes det, at barnet boede sammen med en forældremyndighedsindehaver og derfor ikke længere var anbragt. Dette betyder, at børn og unge-udvalgets afgørelse om anbringelse ikke længere var gyldig. Ankestyrelsen traf derefter afgørelser af egen drift om anbringelse uden samtykke, børnefaglig undersøgelse og psykologisk undersøgelse.

Ankestyrelsen kan selv træffe afgørelse om anbringelse uden samtykke, hvis der er fejl i børn og unge-udvalgets afgørelse

I fire ud af de seks ophævede afgørelser traf Ankestyrelsen en ny afgørelse af egen drift, jf. servicelovens § 65.

I alle fire sager traf Ankestyrelsen af egen drift afgørelse om anbringelse uden samtykke. Det betyder, at Ankestyrelsen selv træffer en afgørelse om, at barnet eller den unge skal være anbragt uden for hjemmet, fordi børn og unge-udvalgets afgørelse ikke er gyldig, men Ankestyrelsen vurderer, at betingelserne for en anbringelse uden samtykke er til stede.

I den ene af sagerne, hvor Ankestyrelsen ikke traf en ny afgørelse af egen drift, skyldtes det, at den unge var fyldt 18 år, og anbringelsen således var ophørt, da Ankestyrelsen traf sin afgørelse om ophævelse af børn og unge-udvalgets afgørelse.

I den anden sag boede børn og forældre i udlandet, da børn og unge-udvalget behandlede sagen. Derfor ophævede Ankestyrelsens afgørelsen, og derfor kunne Ankestyrelsen ikke træffe afgørelse om anbringelse af egen drift.

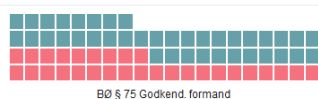
Det øjeblikkelige behov mangler ofte i påklagede afgørelser om akut anbringelse uden samtykke efter § 75

For at børn og unge-udvalget kan godkende en formandsafgørelse om en akut anbringelse uden samtykke er der en række krav, som skal være opfyldt.

KRAV TIL FORMANDSAFGØRELSE

- anbringelsen skal være begrundet i barnets eller den unges øjeblikkelige behov
- betingelserne for en anbringelse uden samtykke skal være opfyldt
- et samtykke fra forældrene og den unge, der er fyldt 15 år, skal være forsøgt indhentet

Sager om § 75, jf. § 58 i Ankestyrelsen 2018

Opgørelsen fra Ankestyrelsens sagsbehandling viser, at Ankestyrelsen ophævede 31 ud af 70 af kommunernes påklagede sager om formandsafgørelse efter § 75 i 2018, svarende til 44 procent. I 11 sager er afgørelsen ophævet på grund af formelle fejl, og i 19 sager er afgørelsen ophævet på grund af materielle fejl.

TABEL 3.3 HVAD ER BEGRUNDELSEN FOR, AT ANKESTYRELSEN OPHÆVER AFGØRELSEN OM § 75?

	Antal	Procent
Materielle fejl	19	61
Formelle fejl	11	35
Nye oplysninger i sagen	0	0
Andet	1	3
I alt	31	100

Note: Ankestyrelsens sagsgennemgang af 70 sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 eller § 75, jf. § 58.

Kilde: Ankestyrelsens sagsgennemgang, 2020

MATERIELLE FEJL

I alle de 19 afgørelser, hvor der var materielle fejl, blev afgørelsen ophævet, fordi Ankestyrelsen vurderede, at der ikke var tale om et øjeblikkeligt behov hos barnet for at blive anbragt. Ankestyrelsen vurderede, at problemerne ikke påvirkede barnet sådan, at afgørelsen om at anbringe barnet uden for hjemmet ikke kunne afvente, at børn og unge-udvalget behandlede sagen.

Der er gengivet to eksempler på materielle fejl fra sagsgennemgangen nedenfor. I de to eksempler vurderer Ankestyrelsen, at der ikke var et øjeblikkeligt behov hos barnet.

FORMELLE FEJL

De 11 afgørelser, hvor der var formelle fejl, fordelte de sig på følgende grunde:

- Manglende eller utilstrækkelig forsøg på at indhente samtykke (5 sager)
- Børn og unge-udvalgets møde blev afholdt for sent (1 sag)
- Manglende indstilling til børn og unge-udvalget (2 sager)
- Manglende partshøring efter modtagelse af nye oplysninger (1 sag)
- Utilstrækkeligt oplysningsgrundlag for afgørelsen (2 sager)

I en enkelt sag er begrundelsen opgjort som 'Andet'. Sagen handler om et barn, der på tidspunktet for formandsafgørelsen om foreløbig anbringelse uden samtykke allerede var anbragt uden for hjemmet med samtykke. Ankestyrelsen vurderede, at kommunen alene burde have truffet en afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiode som følge af, at forældremyndighedsindehaverne trak deres samtykke til anbringelsen tilbage. Afgørelsen om at anbringe barnet tvangsmæssigt uden for hjemmet kunne således afvente, at børn og unge-udvalget behandlede sagen, og der var derfor ikke et akut grundlag for afgørelsen.

EKSEMPEL PÅ SAG, HVOR ANKESTYRELSENS VURDERER, AT DER IKKE ER ET ØJEBLIKKELT BEHOV

Sagen handler om en akutanbringelse af et 2 måneder gammelt barn. Kommunen bliver bekendt med forældrene på baggrund af underretninger fra fagpersoner omkring moderen under hendes graviditet. Der er bekymring for det kommende barn, særligt på grund af langvarige alvorlige psykiske vanskeligheder hos moderen.

I sagen vurderer Ankestyrelsen, at der ikke var et øjeblikkeligt behov hos barnet, der gjorde det nødvendigt at træffe en foreløbig afgørelse om anbringelse. Ankestyrelsen vurderede, at der i en længere periode inden formandsafgørelsen havde været bekymringer i forhold til forældrenes forældreevne og deres muligheder for at tage vare på barnet. Der fremkom ikke nye oplysninger i formandsafgørelsen, der gjorde, at der var øjeblikkeligt behov for at anbringe barnet. Der er ikke beskrevet forhold, der ikke kunne afvente ordinært møde i børn og unge-udvalget, eller forhold, der ikke kunne være håndteret med mindre indgribende foranstaltninger, indtil sagen kunne behandles på et ordinært møde i børn og unge-udvalget

EKSEMPEL PÅ SAG, HVOR ANKESTYRELSEN VURDERER, AT DER IKKE ER ET ØJEBLIKKELT BEHOV

Sagen handler om akutanbringelse fra fødslen. Forældrene har modtaget familiebehandling fra kommunen for at afdække, hvilken hjælp og støtte de har brug for efter fødslen. Under graviditeten modtager kommunen en lang række underretninger fra forskellige fagpersoner med bekymring for det kommende barn.

I sagen vurderer Ankestyrelsen, at der ikke var øjeblikkeligt behov for at anbringe barnet ved en formandsbeslutning lige efter fødslen. Der er ikke oplysninger fra hospitalet eller andre om mistrivsel hos barnet, eller at forældrene ville gå imod den vejledning, som de fik på hospitalet. Der kunne have været iværksat andre foranstaltninger, indtil sagen kunne være forelagt på et ordinært børn og unge-udvalgsmøde

UDFORDRINGER I STADFÆSTEDE SAGER

Vi har set på, hvilke yderligere sagsskridt Ankestyrelsen har pålagt kommunen i de 716 sager om anbringelse uden samtykke efter § 58, som Ankestyrelsen har stadfæstet i 2018. Vi har også gennemgået 18 stadfæstede sager om formandsafgørelser efter § 75, jf. § 58.

I det følgende ser vi på Ankestyrelsens pålæg i de stadfæstede sager, der viser, hvilke sagsskridt Ankestyrelsen pålægger kommunen at gennemføre af hensyn til barnets bedste, selvom Ankestyrelsen ikke ophæver kommunens afgørelse.

Udfordringer med børnefaglig undersøgelse i de stadfæstede afgørelser om anbringelse uden samtykke

Hvis vi ser på de afgørelser om anbringelse uden samtykke, som Ankestyrelsen stadfæstede i 2018, optræder der mangler i kommunens sagsbehandling. Når Ankestyrelsen træffer afgørelse i tvangsmæssige børnesager, har Ankestyrelsen en egen drift kompetence, der giver mulighed for at give kommunerne pålæg om at foretage yderligere sagsskridt, som Ankestyrelsen finder fornødne af hensyn til barnets bedste.

I 26 procent af alle sagerne om anbringelse uden samtykke har Ankestyrelsen givet et eller flere pålæg til kommunen i forbindelse med stadfæstelsen af børn og unge-udvalgets afgørelse jf. tabel 3.4.

TABEL 3.4 ANTAL AFGØRELSESPÅLÆG PR. SAG I STADFÆSTEDE SAGER OM § 58 I 2018

	Antal	Procent
0 afgørelsespålæg	529	74
1 afgørelsespålæg	168	23
2 afgørelsespålæg	17	2
3 afgørelsespålæg	2	<1
I alt	716	100

Note: Data fra Ankestyrelsens sagsbehandlingssystem.

Kilde: Ankestyrelsen, 2020.

Et pålæg kan eksempelvis handle om, at kommunen skal udarbejde en børnefaglig undersøgelse, udarbejde en handleplan eller foretage andre sagsbehandlingsskridt.

I 17 procent af de stadfæstede sager om anbringelse uden samtykke pålagde Ankestyrelsen kommunen at udarbejde en børnefaglig undersøgelse eller opdateret den børnefaglige undersøgelse, eksempelvis med en udredning af forældrenes

kompetencer eller en psykologisk børneundersøgelse. I 8 procent af sagerne gav Ankestyrelsen pålæg om andre sagsbehandlingsskridt. Det kan eksempelvis handle om støtteforanstaltninger eller en samtale med barnet. Hyppigheden af de forskellige pålæg fremgår af tabel 3.5.

TABEL 3.5 AFGØRELSESPÅLÆG I STADFÆSTEDE SAGER OM § 58 I 2018

	Antal pålæg	Procent af sager med pålægget
Pålæg om børnefaglig undersøgelse	120	17
Pålæg om andre sagsbehandlingsskridt	58	8
Pålæg om handleplan	13	2
Pålæg om nyt anbringelsessted	11	2
Pålæg om støtteforanstaltning	4	1
Pålæg om efterværn	1	<1
Pålæg om videreført anbringelse	1	<1
Antal stadfæstede sager	716	

Note: Der er kun medtaget realitetsbehandlede sager. Det vil sige sager, hvor Ankestyrelsen har truffet afgørelse i sagen.

Kilde: Data fra Ankestyrelsens sagsbehandlingssystem, 2020

Vi har foretaget samme opgørelse for sager afgjort af Ankestyrelsen i 2019. Opgørelsen viser, at der i 2019 var pålæg om børnefaglig undersøgelse i 16 procent af sagerne og pålæg om handleplan i to procent af sagerne, hvilket ligger tæt op ad billedet i 2018.

PÅLÆG I SAGER OM FORMANDSAFGØRELSE

Der er ikke opgjort pålæg for stadfæstede sager om formandsafgørelser om anbringelse uden samtykke, da Ankestyrelsen ofte behandler sagen i forbindelse med klagen over den endelige afgørelse om anbringelse uden samtykke efter § 58. Eventuelle pålæg vil indgå der.

I sagsgennemgangen har vi undersøgt, om der er pålæg i alle 31 ophævede formandsafgørelser og i de 18 stadfæstede formandsafgørelser om anbringelse uden samtykke.

I seks ud af 31 sager med ophævede formandsafgørelser om anbringelse uden samtykke har Ankestyrelsen givet pålæg i forbindelse med den endelige afgørelse om anbringelse efter servicelovens § 58. Disse pålæg er fordelt på følgende typer pålæg:

- Pålæg om børnefaglig undersøgelse (4 sager)

- Pålæg om nyt anbringelsessted (1 sag)
- Pålæg om støtteforanstaltning til forældre (1 sag)

Fem ud af 18 gennemgåede sager med stadfæstede formandsafgørelser om anbringelse uden samtykke havde følgende typer af pålæg:

- Pålæg om at kommunen skal forelægge sagen for børn og ungeudvalget til afgørelse om regulering af samvær, jf. § 71, stk. 4 (3 sager)
- Pålæg om ny afgørelse om samvær (1 sag)
- Pålæg om at kommunen skal gennemføre Ankestyrelsens foreløbige afgørelse om kriseterapeutisk behandling, jf. § 65, stk. 2 (1 sag)

ANKESTYRELSENS AFGØRELSE I BYRETTE

Forældremyndighedsindehaver og barnet over 12 år kan bede Ankestyrelsen indbringe Ankestyrelsens afgørelse for retten. I byretten behandler en juridisk dommer og to sagkyndige dommere sagen. Den ene skal have særlig viden om børneomsorg, og den anden skal have særlig viden om børne- og ungdomspsykiatri og/eller psykologi.

Ankestyrelse indhenter oplysninger i sagen lige op til hovedforhandlingen i byretten. Det vil sige, at der kan indgå nye oplysninger ved behandling i byretten, der er fremkommet efter Ankestyrelsens afgørelse.

Størstedelen af Ankestyrelsens sager om anbringelse uden samtykke indbringes efterfølgende for byretten. I 2018 blev 86 procent af sager om § 58 og 83 procent af sager om § 75, jf. § 58, indbragt for byretten jf. tabel 3.6.

TABEL 3.6 ANKESTYRELSENS SAGER BEHANDLET I 2018 INDBRAGT FOR BYRETTE

	Indbragt for byretten	Ikke indbragt for byretten	Procent indbragt for byretten
§ 58	620	102	86
§ 75, jf. § 58	57	12	83

Note: Der er kun medtaget realitetsbehandlede sager. Det vil sige sager, hvor Ankestyrelsen har truffet afgørelse i sagen.

Kilde: Data fra Ankestyrelsens sagsbehandlingssystem, 2020

Det er kun i nogle af disse sager, at det er afgørelsen om anbringelse eller det øjeblikkelige behov, der er indbragt for byretten. Det kan også være afgørelser om genbehandlingsfrist eller om samvær, der indbringes for byretten. For sagerne om anbringelse uden samtykke efter § 58 er det i 516 af sagerne,

at afgørelsen om anbringelse uden samtykke indbringes for byretten. For sagerne om godkendelse af formandsafgørelsen efter § 75, jf. § 58 er det i 48 af sagerne, at den endelige afgørelse om anbringelse uden samtykke eller godkendelsen af formandsafgørelsen indbringes for byretten. En del af afgørelserne bliver desuden trukket tilbage af forældremyndighedsindehaver eller den unge, inden de bliver behandlet i byretten. I alt blev der i byretten behandlet 465 af Ankestyrelsens afgørelser om § 58 og 41 af Ankestyrelsens afgørelser om § 75, jf. § 58, der blev truffet i 2018.

Næsten alle – 99 procent – af Ankestyrelsens afgørelser fra 2018, der blev indbragt for og behandlet i byretten, blev stadfæstet.

TABEL 3.7 BYRETTENS BEHANDLING AF ANKESTYRELSENS AFGØRELSE OM ANBRINGELSE UDEN SAMTYKKE TRUFFET I 2018

	§ 58	Procent	§ 75, jf. § 58	Procent
Ophævet	2	<1	1	2
Stadfæstet	462	99	40	98
Ændring	1	<1	-	
I alt behandlet	465	100	41	100
Trukket før møde	51		7	
I alt afgørelser	516		48	

Note: Der er kun medtaget realitetsbehandlede sager. Det vil sige sager, hvor byretten har truffet afgørelse i sagen. Grundet afrunding summer procentsatserne ikke nødvendigvis til 100.

Kilde: Data fra Ankestyrelsens sagsbehandlingssystem, 2020

I det nedenstående gennemgår vi de sager, der er ophævet i byretten.

Ophævede sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 i byretten

To ud af Ankestyrelsens 465 afgørelser om § 58 er efterfølgende blevet behandlet og ophævet i byretten. Begge afgørelser var stadfæstelser af kommunens afgørelse om anbringelse efter § 58.

UDVIKLING EFTER ANKESTYRELSENS AFGØRELSE

I begge sagerne er der efter Ankestyrelsens afgørelse sket udvikling i forholdene hos forældre og/eller barnet, der gør, at byretten ikke vurderer, at kriterierne for anbringelse efter § 58 er til stede.

Nedenfor beskriver vi de to sager.

UDVIKLING HOS BARNET

Barnet var anbragt uden samtykke hos en plejefamilie med begrundelse i utilstrækkelig omsorg for barnet og adfærds- og tilpasningsproblemer hos barnet.

Barnet havde inden anbringelsen i perioder tvangs- og selvmordstanker og havde et begrænset kognitivt niveau. Moren er i statusrapport fra familiebehandling beskrevet med begrænset overskud og havende vanskeligt ved at opretholde struktur og skærme barnet.

Mellem iværksættelse af anbringelsen og Ankestyrelsens afgørelse modtog barnet behandling i psykiatrien, men Ankestyrelsen vurderede fortsat moren ikke var i stand til at imødekomme barnets behov for støtte og strukturerede rammer.

Syv måneder efter Ankestyrelsens afgørelse behandles sagen i byretten. I afgørelsen fra byretten lægges vægt på, at det er en del tid siden, at barnet har udvist selvskadende adfærd eller givet udtryk for selvmordstanker. Det fremgår af en nylig samværsafgørelse at barnet nu har samvær med sin mor i meget betydeligt omfang. Barnet beskriver på mødet, at hun ikke trives i plejefamilien. Efter de oplysninger, der nu foreligger om hendes trivsel, vurderer byretten ikke, at barnet trives bedre hos plejefamilien, end hos sin mor.

Retten vurderer, at tvangsanbringelsen ikke længere tjener sit formål og som følge heraf ophøre, jf. lov om social service § 68, stk. 1.

UDVIKLING I FAMILIEN EFTER ANKESTYRELSENS AFGØRELSE

Barnet var anbragt uden samtykke med begrundelse i utilstrækkelig omsorg for barnet, og at barnet havde været udsat for overgreb begået af faren.

Efter Ankestyrelsens afgørelse er forældrene blevet skilt. Moren har modtaget støtte og profiteret af den støtte, hun har modtaget. Hun er fortsat indstillet på at modtage støtte til udvikling af sine evner til at varetage omsorgen for barnets udvikling og trivsel.

Det fremgår af en psykologfaglig vurdering, der er foretaget syv måneder efter Ankestyrelsens afgørelse, at barnets nuværende, forholdsvis store adfærdsmæssige vanskeligheder skal adresseres og løses i den familiære kontekst med henvisning til, at problemerne bundet i relationen til de primære omsorgspersoner.

Efter en samlet vurdering af de oplysninger, som foreligger, finder byretten ikke, at Ankestyrelsen har løftet bevisbyrden for, at de problemer, der er, med hensyn til sagsøgerens utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet, ikke på nuværende tidspunkt kan løses under barnets ophold i hjemmet. Retten finder endvidere, at der vil være risiko for, at opretholdelse af anbringelsen vil have traumatiske konsekvenser for barnet, og retten finder derfor, at ophævelse af anbringelsen tjener til barnets bedste.

Ophævede formandsafgørelser om anbringelse uden samtykke for byretten

Kun én ud af de 57 sager om formandsafgørelse om anbringelse uden samtykke efter § 75, jf. § 58, der bringes for byretten, blev ophævet.

OPHÆVET FORMANDSAFGØRELSE OM ANBRINGELSE UDEN SAMTYKKE

Sagen handler om en akutanbringelse af en ung på en institution. Byretten mener ikke, at der var grundlag for en akut stillingtagen til anbringelse, og ophæver derfor Ankestyrelsens stadfæstelse af kommunens formandsafgørelse.

Byretten begrundet det med, at forældremyndighedsindehaveren burde have haft mulighed for at overveje situationen, herunder indhente den unges samtykke til, at den unge blev på institutionen i en kort periode samt mulighed for at drøfte situationen med en advokat.

Byretten stadfæster Ankestyrelsens stadfæstelse af børn og unge-udvalgets endelige afgørelse om anbringelse efter § 58. Barnet er derfor fortsat anbragt uden for hjemmet.

Sager for byretten i sagsgennemgangen

I vores sagsgennemgang har vi kigget nærmere på nogle af sagerne, der indbringes for byretten. Det viser blandt andet, at en del af sagerne bliver trukket inden de behandles i byretten. Det vil sige, at forældremyndighedsindehaver eller den unge tilbagekalder deres anmodning om, at Ankestyrelsens afgørelse skal indbringes for retten. Nogle af sagerne trækkes kun delvist, men i de tilfælde er det afgørelsen om selve anbringelsen der trækkes, og afgørelsen om samvær, der prøves i byretten.

I sagsgennemgangen af 70 sager, der er blevet påklaget til Ankestyrelsen, var 43 af Ankestyrelsens afgørelser om anbringelse efter § 58 og syv af Ankestyrelsens afgørelser om formandsafgørelse efter § 75, jf. § 58 blevet indbragt for byretten.

Af de 43 sager om anbringelse efter § 58, der indbringes for byretten, stadfæster byretten Ankestyrelsens afgørelse i 35 af sagerne. Fem af sagerne bliver trukket i sin helhed, inden de kommer for byretten, mens tre af sagerne bliver delvist trukket. I de tre sager, der delvis hæves, er det afgørelsen om anbringelse, der hæves, og afgørelse om samvær der prøves i retten.

Af de syv sager om formandsafgørelse efter § 75, jf. § 58, der bringes for retten, stadfæster byretten Ankestyrelsens afgø-

relse i to af sagerne. Fire af sagerne bliver hævet, mens byretten i en sag ophæver Ankestyrelsens afgørelse. I den sag havde Ankestyrelsen stadfæstet godkendelsen af formandsafgørelsen om akut anbringelse, men byretten fandt, at der ikke var et øjeblikkeligt behov for anbringelse. Denne sag er beskrevet i boksen på foregående side.

KAPITEL 4

Mønstre og kendetegn i sagerne

I dette kapitel ser vi på mønstre og kendetegn på tværs af sagerne. Det handler blandt andet om forældrenes og børnenes problemstillinger, hvorvidt der har været iværksat støtte op til anbringelsen samt inddragelse af barn og forældremyndighedsindehaver ved behandling af sagen i kommunens børn og unge-udvalg og i Ankestyrelsen.

I kapitlet fremhæver vi, om der er nogle mønstre og kendetegn i forhold til, hvilke sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 og § 75, som Ankestyrelsen har ophævet henholdsvis stadfæstet i 2018. Vi ser ikke på, om de forskellige mønstre og kendetegn i sagerne har betydning for, om sagen er ophævet eller stadfæstet, da det er sagens materielle forhold, der afgør dette.

Kapitlet bygger på viden fra vores sagsgennemgang af 70 sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 og § 75.

HOVEDPUNKTER

- De typiske problemstillinger vi ser hos barnet handler om omsorgssvigt, psykiske vanskeligheder og sociale vanskeligheder. I sagerne er forældrenes hovedproblemstilling kendetegnet ved, at de yder utilstrækkelig omsorg for barnet. Der ses ikke en væsentlig forskel på de sager, som Ankestyrelsen har henholdsvis ophævet og stadfæstet.
- I næsten alle gennemgåede sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 har der enten været anbringelse uden samtykke, frivillig anbringelse eller andre foranstaltninger tidligere i forløbet. For formandsafgørelserne ser billedet anderledes ud. Her har der været tidligere foranstaltninger i tre fjerdedele af sagerne.
- I forhold til børn og unge-udvalget begrundelse for afgørelsen om anbringelse uden samtykke ses ikke nogle markante forskelle mellem sager, som Ankestyrelsen har ophævet eller stadfæstet. Næsten alle sager begrundes med utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet.
- Sagsgennemgangen viser, at der er en større andel af spædbørn i de formandsafgørelser, som Ankestyrelsen har ophævet, sammenlignet med de formandsafgørelser, som Ankestyrelsen har stadfæstet. 22 ud af de 31 ophævede sager om formandsafgørelse om akut anbringelse uden samtykke handler om anbringelse af spædbørn.
- Barnet eller den unge deltager ved behandling af deres egen sag i kommunens børn og unge-udvalg og i Ankestyrelsen i en tredjedel af de sager, hvor barnet er fyldt 12 år. I forhold til ophævede og stadfæstede sager ser vi ikke nogen forskel i andelen af børn, der deltager på mødet.
- Forældremyndighedsindehaver deltager typisk selv og er repræsenteret ved advokat på mødet i kommunens børn og unge-udvalg og i Ankestyrelsen. Iblandt de sager, hvor forældremyndighedsindehaver ikke deltager på mødet i Ankestyrelsen, indgår fire af de seks sager, hvor Ankestyrelsen har ophævet afgørelsen.

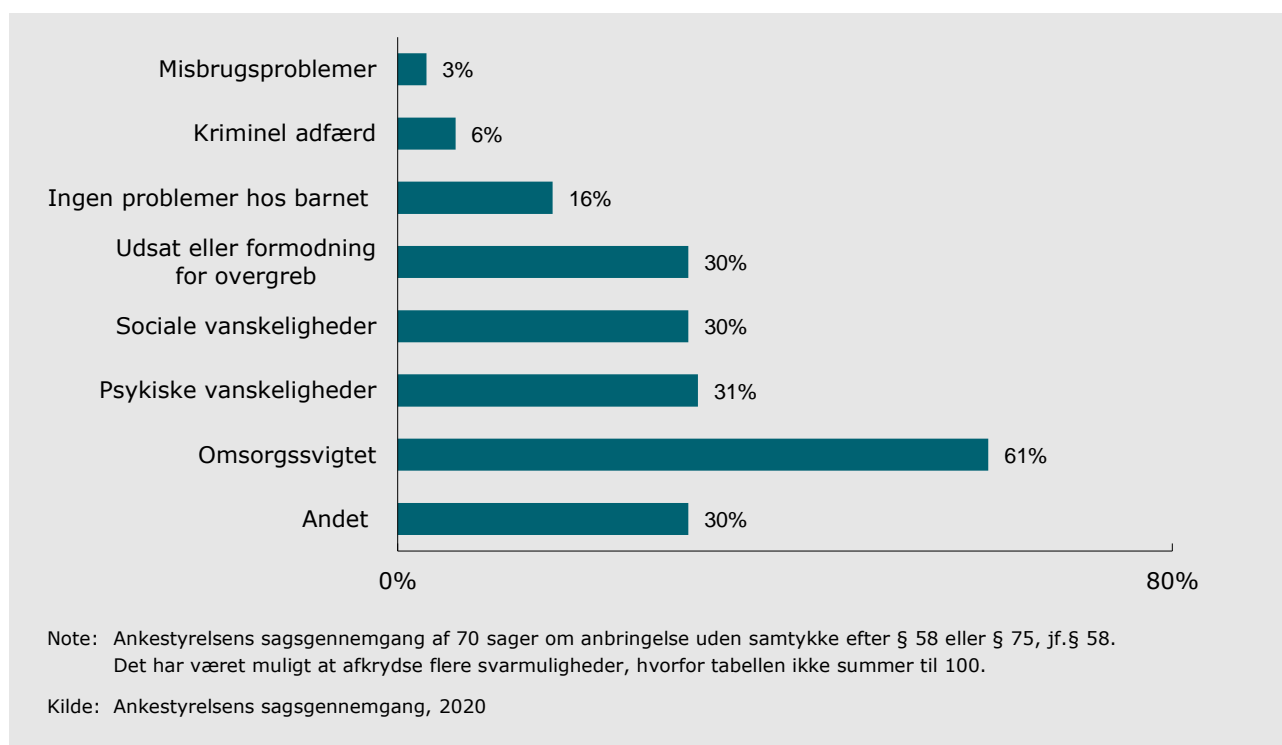
BARNET OG FORÆLDRENS PROBLEMSTILLINGER

Når vi kigger på barnets problemstillinger, ses der ikke nogle væsentlige forskelle i sager, der er henholdsvis stadfæstede eller ophævede. Sagsgennemgangen viser, at de typiske problemstillinger hos barnet i sager om anbringelse uden samtykke handler om omsorgssvigt (61 procent), psykiske vanskeligheder (31 procent) og sociale vanskeligheder (30 procent) jf. figur 4.1.

I 30 procent af sagerne, er der andre forhold, som gør sig gældende. Det kan blandt andet handle om sager, hvor barnet har været udsat for social kontrol, et meget behandlingskrævende barn eller sager, hvor der er tale om et nyfødt barn. Størstedelen af sagerne i kategorien "andet" er sager, hvor der er truffet afgørelse om anbringelse uden samtykke ved en formandsafgørelse efter § 75, jf. § 58.

I 30 procent af sagerne er der formodning eller viden om, at barnet har været udsat for overgreb. Sagerne er ligeligt repræsenteret for sager der er afgjort som en formandsafgørelse efter § 75 og anbringelse uden samtykke efter § 58.

FIGUR 4.1 HVAD ER BARNETS PROBLEMSTILLINGER?

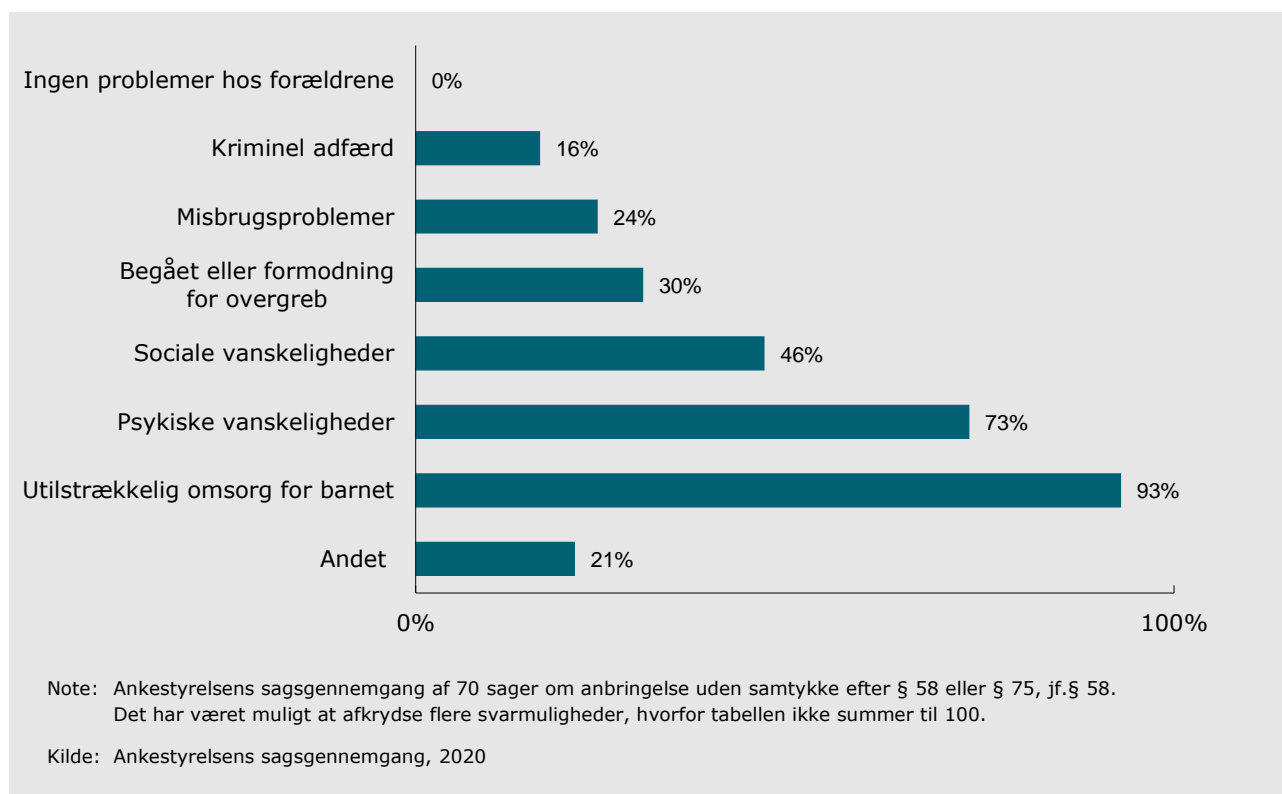

Hvis vi ser på forældrenes problemstillinger, ses der heller ikke en væsentlig forskel på sager, som er henholdsvis ophævet og stadfæstet i Ankestyrelsen. Sagsgennemgangen viser, at forældrene i næsten alle sager udviser utilstrækkelig omsorg over for barnet (93 procent), jf. figur 4.2. I 73 procent af sagerne er der psykiske vanskeligheder hos forældrene, og i 46 procent af sagerne er der sociale vanskeligheder hos forældrene. I 30 procent af sagerne er der viden eller formodning om, at forældrene har begået overgreb².

I 21 procent af sagerne er der tale om andre problematiske forhold hos forældrene. Det handler blandt andet om vold, forældrekonflikter og social kontrol. Størstedelen af sagerne i kategorien "andet" er sager, hvor der er truffet afgørelse om anbringelse uden samtykke ved en formandsafgørelse efter § 75, jf. § 58.

I alle de gennemgåede sager udviser forældrene tegn på vanskeligheder.

FIGUR 4.2 HVAD ER FORÆLDRENE PROBLEMSTILLINGER?

² Tallene for barnets og forældrenes problemstillinger er ikke nødvendigvis ens, da forældrene kan have flere børn og barnet kan have været udsat for overgreb af andre end forældrene.

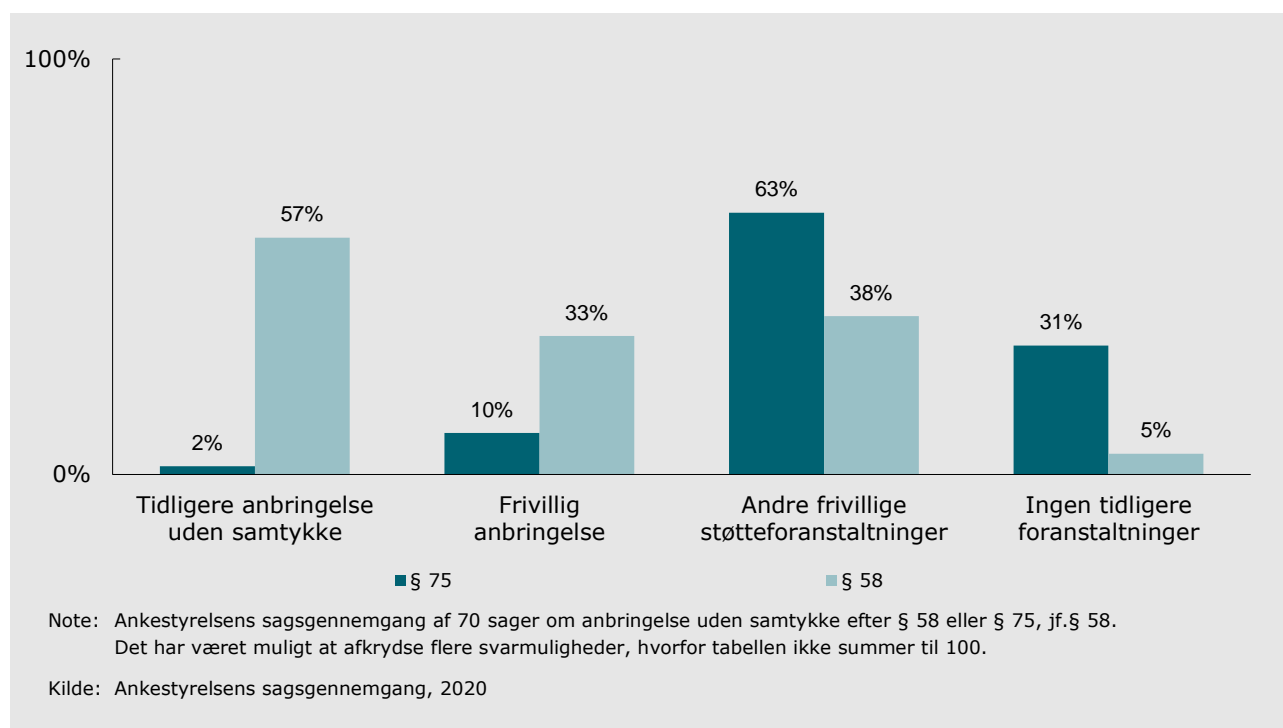
FORLØBET OP TIL ANBRINGELSEN

Saggennemgangen viser, at der er stor variation i forhold til, om der har været iværksat andre foranstaltninger i sagen før den nuværende anbringelse uden samtykke. Se figur 4.3. I sagerne, hvor der er truffet afgørelse om anbringelse uden samtykke jf. § 58, har der tidligere været anbringelse uden samtykke i 57 procent af sagerne. Der er således tale om afgørelser om fortsat anbringelse. I 33 procent af sagerne har der været frivillig anbringelse tidligere i forløbet, og i 38 procent af sagerne har der været iværksat andre frivillige støtteforanstaltninger. Der er kun en enkelt sag, hvor der ikke har været været tidligere foranstaltninger. Sagerne om anbringelse uden samtykke, der indgår i sagsgennemgangen, er ikke kun afgørelser om nye anbringelser, men også afgørelser om fortsatte anbringelser i overensstemmelse med reglerne om genbehandlingsfrist.

For de sager, hvor der er truffet formandsafgørelse om anbringelse uden samtykke jf. § 75 tegner sig et andet billede af forløbet op til anbringelsen. I en lille andel af sagerne har der tidligere været anbringelse uden samtykke (2 procent) og frivillig anbringelse (10 procent). I 63 procent af sagerne har der været andre frivillige støtteforanstaltninger, og i 31 procent af sagerne har der ikke været nogle tidligere foranstaltninger i sagen.

I fire ud af de seks afgørelser om § 58, som Ankestyrelsen har ophævet, har der tidligere været en anbringelse uden samtykke, og der er tale om afgørelser om fortsatte anbringelser.

FIGUR 4.3 HAR DER VÆRET FORANSTALTNINGER FØR DEN NUVÆRENDE ANBRINGELSE UDEN SAMTYKKE?

Hvis vi ser nærmere på formandsafgørelserne, viser sagsgennemgangen, at der er en større andel af sager, hvor der har været tidligere støtteforanstaltninger blandt de stadfæstede sager end blandt de ophævede. For de stadfæstede sager har der været tidligere støtteforanstaltninger i halvdelen af sagerne. For de ophævede sager, har der været tidligere støtteforanstaltninger i 3 ud af 4 sager.

BØRN OG UNGE-UDVALGETS BEGRUNDELSE FOR AFGØRELSEN OM § 58

Når børn og unge-udvalget træffer afgørelse om, hvorvidt de kan godkende formandens beslutning om akut anbringelse af barnet eller den unge, forholder de sig også til, om der er et anbringelsesgrundlag. Børn og unge-udvalgets begrundelse for godkendelse af formandens beslutning om akut anbringelse tager således stilling til, dels om der er et øjeblikkeligt behov, dels de samme forhold, som når udvalget behandler en indstilling fra forvaltningen om anbringelse uden samtykke efter § 58.

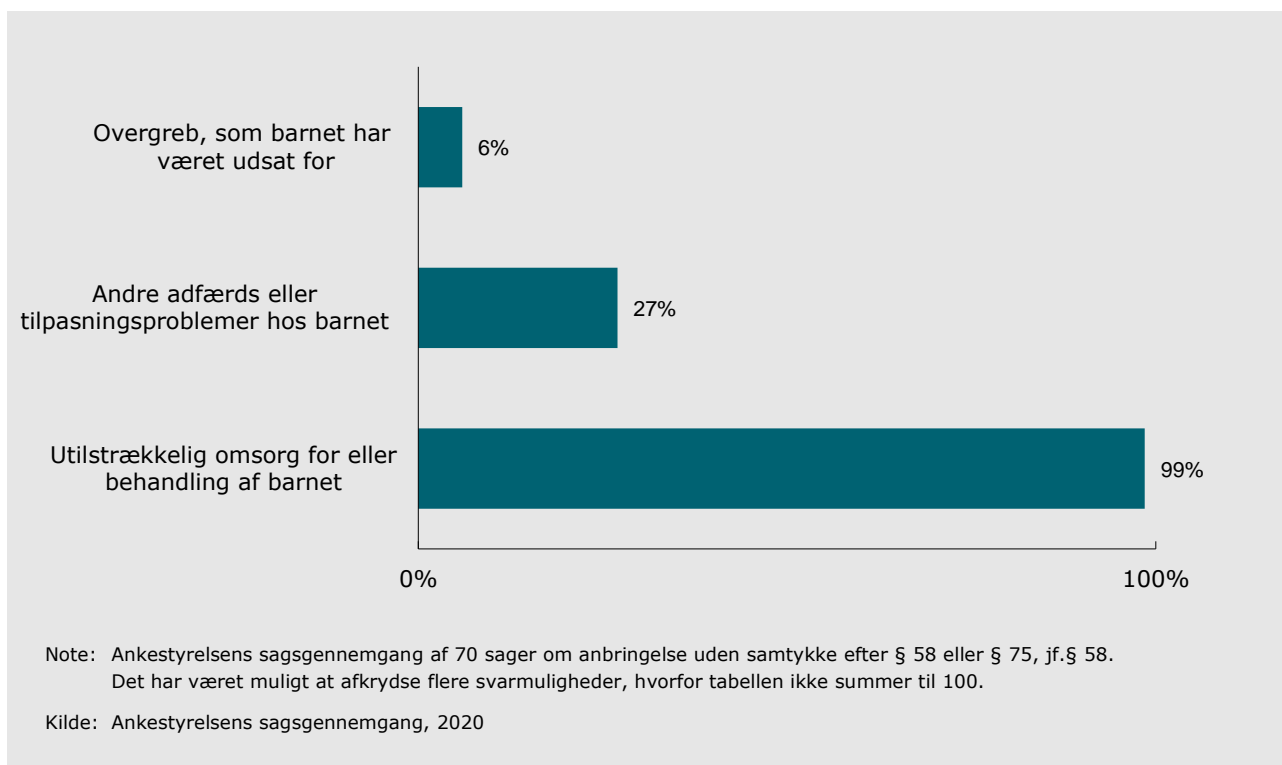
Utilstrækkelig omsorg for barnet

I forhold til børn og unge-udvalgets begrundelse for afgørelsen om anbringelse uden samtykke efter § 58 ses ikke nogle markante forskelle mellem sager, Ankestyrelsen har ophævet. Eller sager der er stadfæstet. Det er gennemgående for alle sager om anbringelse uden samtykke, at kommunens børn og unge-udvalg begrundet afgørelsen med, at forældrene yder utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet. Se figur 4.4. Det kan eksempelvis handle om, at begge forældre har massive sociale vanskeligheder på grund af en egen opvækst præget af omsorgsvigt. Der ses også eksempler på sager, hvor forældrene har massive misbrugsproblemer og/eller psykiske vanskeligheder.

I 27 procent af sagerne har der været andre adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet. I flere sager ses eksempelvis unge, som har tilknytningsmæssige, adfærdsmæssige og kognitive udfordringer.

I 6 procent af sagerne har kommunernes børn og unge-udvalg lagt vægt på, at barnet har været udsat for overgreb. Her ses et enkelt eksempel på seksuelle overgreb og tre eksempler på vold mod barnet. For at børn og unge-udvalget anvender overgreb mod barnet i begrundelsen for anbringelse uden samtykke skal overgrebet være erkendt af forældremyndighedsindehaver. Der kan derfor godt være flere eksempler på formodede overgreb i de gennemgåede sager, uden at det er erkendt, og dermed anvendt som en begrundelse for anbringelsen.

FIGUR 4.4 HVAD ER BØRN OG UNGE-UDVALGETS BEGRUNDELSE FOR ANBRINGELSE UDEN SAMTYKKE?

EKSEMPEL PÅ SAG MED UTILSTRÆKKELIG OMSORG FOR ELLER BEHANDLING AF BARNET

Sagen handler om en anbringelse af tre børn. I forløbet op til anbringelsen har der været mange bekymrende underretninger fra fagpersoner omkring børnenet. Kommunen har haft iværksat familiebehandling og samtaler i familien. På baggrund af gentagne underretninger har kommunen iværksat forældrekompetenceundersøgelser, og det er blandt andet på denne baggrund, at børnene anbringes. I sagen har kommunens børn og unge-udvalg blandt andet lagt vægt på, at forældrekompetenceundersøgelserne beskriver, at faderen ikke kan sikre børnenes samlede trivsel og udvikling, hverken på den korte eller lange bane. Det fremgår videre om moderen og hendes mand, at moderen har en begrænset mentaliseringskapacitet og vil være tilbøjelig til at blande egne behov og barnets behov sammen. Moderen har ikke personligt udviklet sig i tilstrækkelig grad til, at hun kan varetage den fulde omsorg for børnene på nuværende tidspunkt. Moderen har desuden fortsat vanskeligt ved at tilgodese børnenes forskelligartede behov og derved inddrage og vedligeholde kontakten med barnet.

EKSEMPEL PÅ ANDRE ADFÆRDS- ELLER TILPASNINGSPROBLEMER HOS BARNET

Sagen handler om en anbringelse af en ung og den unges to søskende. Sagen har en lang forhistorie med et meget konfliktfyldt forhold forældrene imellem. Faren er dømt for vold og voldtægt mod mor, og børnene har overværet volden. Der har været adskillige flytninger, ophold på krisecenter og i aflastning og bekymringer for børnene op til anbringelsen.

I sagen har kommunens børn og unge-udvalg blandt andet lagt vægt på, at den unge har store emotionelle vanskeligheder. Den unge kan eksempelvis reagere med voldsomme vredesudbrud og destruktiv adfærd. Den unge har svært ved at forstå andres følelser, handlinger og motiver og har behov for at være i et professionelt behandlingsmiljø. Den unge har svært ved at udvise empati og har udfordringer med delt opmærksomhed fra voksne, samt udfordringer med arbejdshukommelse, planlægning og organisering. Desuden ses udfordringer med impulshæmning, og det vurderes, at den unge har behov for struktur og socialpædagogisk støtte.

EKSEMPEL PÅ OVERGREB SOM BARNET HAR VÆRET UDSAT FOR

Sagen handler om en ung, der bliver anbragt på grund af bekymring for overgreb. Det er den unge selv, som har forklaret, at den unge bliver udsat for overgreb i hjemmet. Efter den unge har været anbragt tre måneder, hjemgiver kommunen den unge og henviser til, at politiet opgiver at rejse tiltale mod forældrene om vold. Ankestyrelsen træffer af egen drift afgørelse om, at den unge skal være anbragt, og herefter træffer børn og unge-udvalget en endelig afgørelse om anbringelse af den unge. Udvalget begrundet sin afgørelse med, at der er åbenbar risiko for den unges sundhed, trivsel og udvikling på grund af forældrenes utilstrækkelige omsorg for hende i hjemmet. Udvalget vurderer uanset, at den unge har ændret sin forklaring om overgreb og forklarer, at beskyldningerne er usande, at der fortsat er anledning til alvorlig bekymring for den unge, der tidligere og gentagne gange har fortalt om overgreb.

ØJEBLIKKELIGT BEHOV I FORMANDSAFGØRELSER

Ved en formandsafgørelse skal der være et øjeblikkeligt behov for anbringelse af barnet eller den unge. I sags gennemgangen har vi set nærmere på, hvad der kendetegner det øjeblikkelige behov i de formandsafgørelser, som Ankestyrelsen har henholdsvis stadfæstet og ophævet.

Flere sager om spædbørn i de formandsafgørelser, som Ankestyrelsen ophæver

Gennemgangen af sager tegner et tydeligt billede af, at der er en større andel af sager om spædbørn i de formandsafgørelser, som Ankestyrelsen har ophævet sammenlignet med de formandsafgørelser, som Ankestyrelsen har stadfæstet. For de ophævede afgørelser er der tale om en akut anbringelse af et spædbarn i 22 ud af 31 sager. For de stadfæstede formandsafgørelser er der tale om en akut anbringelse af et spædbarn i 5 ud af 18 sager.

Ankestyrelsen har udarbejdet en principmeddelelse, som tydeliggør, hvilke forhold der skal være opfyldt ved en akut anbringelse af et spædbarn.

ANKESTYRELSEN PRINCIPMEDDELElse 15-17

- Det er en betingelse for at træffe en foreløbig afgørelse om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke af et barn umiddelbart efter fødslen, eller mens barn og forældre stadig opholder sig på hospitalet, at der er et øjeblikkeligt behov hos barnet for, at forældre og barn bliver skilt ad.
- Et øjeblikkeligt behov hos barnet kan opstå som følge af, at forældrene har udadreagerende eller truende adfærd, der går ud over barnet, eller på anden vis ikke er i stand til at varetage omsorgen for barnet, heller ikke på hospitalet.
- Barnets sundhedstilstand efter fødslen kan desuden have betydning for vurderingen af, om der er et øjeblikkeligt behov hos barnet for at komme i andre rammer end under forældrenes omsorg.
- Det er ikke tilstrækkeligt, at det inden fødslen er vurderet, at der er et anbringelsesgrundlag

Hvad handler det øjeblikkelige behov om?

Børn og unge-udvalgets begrundelse for at godkende formandens afgørelse om akut at anbringe barnet kan være sammensat af flere forskellige forhold. Børn og unge-udvalget skal begrundede, hvorfor anbringelsen ikke kan afvente et møde i børn og unge-udvalget. Hvis vi ser på de afgørelser, som Ankestyrelsen har stadfæstet, tegner der sig et billede af, at der i flere af de sager, som handler om ældre børn, er en trussel mod børnene i form af vold eller overgreb. Det kan eksempelvis være, at børnene fortæller, at de har oplevet vold i hjemmet.

I en sag, som Ankestyrelsen har stadfæstet, er det øjeblikkelige behov, at barnet under en samtale frembringer detaljerede oplysninger om, at barnet blev udsat fra overgreb af sin far. Barnets øjeblikkelige behov var at blive bragt i trygge rammer og at blive sikret mod fortsatte overgreb fra faren. I en anden sag beskrives det øjeblikkelige behov ved, at der er tiltagende udadreagerende adfærd hos faren. Derudover er der bekymring for, at moren i affekt vil handle imod børnenes interesser og eksempelvis tage dem ud af landet.

For sagerne om akutanbringelse af spædbørn, hvor 22 ud af 26 sager er ophævet, ser vi forskellige beskrivelser af det øjeblikkelige behov. Det kan eksempelvis handle om følgende:

- manglende kontakt til barnet
- manglende mentaliseringsevne hos forældrene
- frygt for at forældrene vil bortføre barnet
- alvorlige risikotegn hos barnet.

Ankestyrelsen har i en artikel fra 2019 beskrevet uddybende eksempler på, hvordan det øjeblikkelige behov skal fortolkes. I artiklen bringes følgende eksempel på en sag, hvor Ankestyrelsen ikke mener, at der er tale om et øjeblikkeligt akut behov.

EKSEMPEL PÅ SAG, HVOR ANKESTYRELSEN VURDERER, AT DER IKKE ER ET ØJEBLIKKELT BEHOV HOS BARNET

Kommunen modtager underretning om, at et forældrepar igen venter et barn. Forældrenes første barn blev anbragt uden for hjemmet et par måneder efter fødslen efter et mor-barn ophold på institution.

Begge forældre har deres egne store vanskeligheder, og der er udarbejdet forældrekompetenceundersøgelser om begge forældre. Undersøgelserne konkluderer, at forældrene hverken sammen eller hver for sig vil kunne varetage omsorgen for deres nuværende barn eller kommende børn.

Kommunen har løbende været i kontakt med forældrene gennem graviditeten og oplyst dem om, at kommunen vil anbringe det kommende barn uden for hjemmet. Forældrene vil ikke give deres samtykke til en anbringelse af barnet uden for hjemmet. Kommunen har i forbindelse med bekymringen for det kommende barn meddelt hospitalet, at kommunen skal kontaktes, når fødslen går i gang, ligesom de skal kontaktes, når barnet er født.

Kort efter fødslen kommer medarbejdere fra forvaltningen på hospitalet, og formanden træffer en foreløbig afgørelse om anbringelse af det nyfødte barn uden for hjemmet uden samtykke. Ankestyrelsen ophæver efterfølgende afgørelsen med den begrundelse, at det ikke var nødvendigt at adskille barn og forældre på hospitalet, da forældrene ikke havde udvist en sådan adfærd på hospitalet, at der var et øjeblikkeligt behov hos barnet, som ikke kunne afvente, at sagen blev forelagt for børn og unge-udvalget. I sagen var der ikke oplysninger fra relevante fagpersoner om, at det ville være risikabelt for den nyfødte at være sammen med forældrene, indtil sagen kunne forelægges på et børn og unge-udvalgsmøde.

(eksempel fra Ankestyrelsens artikel om foreløbige anbringelser af nyfødte børn uden samtykke, 2019)

<https://ast.dk/born-familie/artikler/sager-om-born-og-unge/anbringelser-fra-fodegangen-er-en-indgribende-foranstaltning>

INDDRAGELSE AF BARNET OG FORÆLDREMYNDIGHEDSINDEHAVER VED MØDE I KOMMUNENS BØRN OG UNGE-UDVALG

I sagsgennemgangen har vi også undersøgt, hvad der kendetegner sagerne i forhold til inddragelse af forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge ved møde i kommunens børn og unge-udvalg. Vi undersøger ikke, om deltagelsen på mødet har haft betydning for vurderingen af sagen.

Både forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge, som sagen handler om, har ret til at blive inddraget ved behandlingen af sagen på kommunens børn og unge-udvalg. Retten til advokatbistand og retten til at udtale sig ved mødet i kommunens børn og unge-udvalg fremgår af servicelovens § 72 og 74.

§

KRAV OM INDDRAGELSE AF BARNET OG FORÆLDREMYNDIGHEDSINDEHAVER

§ 72

Kommunalbestyrelsen skal tilbyde forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 12 år, gratis advokatbistand under en sag om anbringelse uden for hjemmet efter § 58.

...

§ 74, stk. 2

Inden der træffes afgørelse, skal indehaveren af forældremyndigheden, barnet eller den unge, advokaten og eventuel anden bisidder for forældremyndighedens indehaver eller barnet eller den unge have lejlighed for at udtale sig over for børn og unge-udvalget. Tilbuddet kan undlades, hvis barnet er under 12 år, eller hvis det må antages at være til skade for barnet eller den unge.

Tilbud om advokat foregår typisk ved, at sagsbehandleren holder møde med forældremyndighedsindehaver og sagens eventuelle andre parter om, at vurderingen peger på en anbringelse uden samtykke. I den forbindelse orienteres parterne om deres rettigheder, heriblandt ret til advokat. Forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge over 12 år inviteres til at deltage på mødet i kommunens børn og unge-udvalg.

Det er barnets egen beslutning, om barnet vil deltage på mødet i børn og unge-udvalget. Det er kommunens ansvar, at barnets perspektiv og tilkendegivelse i forhold til indsatsen

fremgår af indstillingen til børn og unge-udvalget. Dette er uafhængigt af, om barnet deltager eller ej.

Barnet er typisk repræsenteret ved advokat på mødet i børn og ungeudvalget

I 15 af de gennemgåede sager efter § 58 er barnet over 12 år, og dermed omfattet af retten til at blive repræsenteret ved en advokat i børn og unge-udvalget. Sagsgennemgangen viser, at barnet er repræsenteret ved en advokat i 13 ud af de 15 sager. Se tabel 4.1. I et tilfælde fremgår det ikke af sagen, om barnet er repræsenteret eller ej, og i et tilfælde fremgår det eksplicit, at barnet ikke er repræsenteret ved en advokat.

Hvis vi ser nærmere på de seks sager, hvor Ankestyrelsen har ophævet afgørelsen om anbringelse uden samtykke, er barnet repræsenteret ved en advokat i børn og unge-udvalget i fire ud af de fem sager, hvor barnet er fyldt 12 år.

Der ses således ikke nogen forskel på de sager, som Ankestyrelsen har ophævet og dem Ankestyrelsen har stadfæstet.

TABEL 4.1 FREMGÅR DET AF SAGEN, AT BARNET ELLER DEN UNGE ER REPRÆSENTERET VED EN ADVOKAT I BØRN OG UNGE-UDVALGET?

	Antal sager	Procent
Ja, det fremgår, at barnet er repræsenteret ved advokat	13	87%
Ja, det fremgår, at barnet ikke er repræsenteret ved advokat	1	7%
Nej, det fremgår ikke af sagens akter	1	7%
I alt	15	100%

Note: Ankestyrelsens sagsgennemgang af 70 sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 eller § 75, jf. § 58. Der er kun medtaget sager, hvor barnet er fyldt 12 år.

Kilde: Ankestyrelsens sagsgennemgang, 2020

Sagsgennemgangen viser videre, at barnet eller den unge deltager ved behandlingen af deres egen sag på kommunens børn og unge-udvalg i cirka en tredjedel af sagerne. I to sager fremgår det af sagen, at barnet eller den unge ikke ønsker at deltage på mødet.

For de seks sager, som Ankestyrelsen har ophævet, har barnet deltaget på mødet i kommunens børn og unge-udvalg i en ud af de fem sager, hvor barnet er fyldt 12 år.

TABEL 4.2 HAR BARNET ELLER DEN UNGE DELTAGET PÅ MØDET I BØRN OG UNGE-UDVALGET?

	Antal sager	Procent
Ja	4	27%
Nej	9	60%
Nej, barnet eller den unge ønsker ikke at deltage på mødet	2	13%
I alt	15	100%

Note: Ankestyrelsens sagsgennemgang af 70 sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 eller § 75, jf. § 58.
Der er kun medtaget sager, hvor barnet er fyldt 12 år.

Kilde: Ankestyrelsens sagsgennemgang, 2020

Forældremyndighedsindehaver deltager selv og er repræsenteret ved advokat på mødet i kommunens børn og unge-udvalg

Det fremgår af alle de gennemgåede sager, om en eller begge forældremyndighedsindehavere er repræsenteret af en advokat ved behandling af sagen i kommunens børn og unge-udvalg. I 97 procent af sagerne er forældremyndighedsindehaveren repræsenteret ved en advokat. I enkelte sager fremgår det, at forældremyndighedsindehaver ikke er repræsenteret ved advokat eller ikke ønsker en advokat. I begge disse sager har Ankestyrelsen ophævet afgørelsen fra kommunens børn og unge-udvalg. Se tabel 4.3.

TABEL 4.3 FREMGÅR DET AF SAGEN, AT EN ELLER BEGGE FORÆLDREMYNDIGHEDSINDEHAVERE ER REPRÆSENTERET VED EN ADVOKAT I BØRN OG UNGE-UDVALGET?

	Antal sager	Procent
Ja, det fremgår, at forældremyndighedsindehaver er repræsenteret ved advokat	68	97%
Ja, det fremgår, at forældremyndighedsindehaver ikke er repræsenteret ved advokat	1	1%
Ja, det fremgår, at forældremyndighedsindehaver ikke ønsker en advokat	1	1%
Nej, det fremgår ikke	0	0%
I alt	70	100%

Note: Ankestyrelsens sagsgennemgang af 70 sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 eller § 75, jf. § 58.

Kilde: Ankestyrelsens sagsgennemgang, 2020

Foruden at være repræsenteret ved advokat på mødet i børn og unge-udvalget fremgår det også af sagerne, at forældremyndighedsindehaver har deltaget på mødet i 96 procent af sagerne. I næsten alle disse sager fremgår det også, at forældrene har udtalt sig på mødet.

Hvis vi kun ser på de seks sager, som Ankestyrelsen har ophævet, har forældrene ikke deltaget på mødet i en af de seks sager.

TABEL 4.4 HAR EN ELLER BEGGE FORÆLDREMYNDIGHEDSINDEHAVERE DELTAGET PÅ MØDET I BØRN OG UNGE-UDVALGET?

	Antal sager	Procent
Ja	67	96%
Nej	2	3%
Nej, de ønsker ikke at deltage på mødet	1	1%
Fremgår ikke	0	0%
I alt	70	100%

Note: Ankestyrelsens sagsgennemgang af 70 sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 eller § 75, jf. § 58.

Kilde: Ankestyrelsens sagsgennemgang, 2020

INDDRAGELSE AF BARNET OG FORÆLDREMYNDIGHEDSINDEHAVER VED MØDE I ANKESTYRELSEN

Ved mødet i Ankestyrelsen har barnet og forældremyndighedsindehaver også ret til at blive inddraget, dels ved repræsentation ved en advokat dels ved selv at udtale sig på mødet. Det fremgår af servicelovens § 168, at reglerne om inddragelse af barnet og forældremyndighedsindehaver ved behandlingen af sagen i kommunens børn og unge-udvalg også gælder ved behandlingen af sagen i Ankestyrelsen.

§

KRAV OM INDDRAGELSE AF BARNET OG FORÆLDREMYNDIGHEDSINDEHAVER

§ 168, stk. 4

Ved behandlingen i Ankestyrelsen finder § 72, § 73 og § 74, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse.

I sagsgennemgangen har vi undersøgt, hvad der kendetegner sagerne i forhold til inddragelse af forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge ved møde i Ankestyrelsen. Vi undersøger ikke, om deltagelsen på mødet har haft betydning for vurderingen af sagen.

På samme måde som ved møde i kommunens børn og unge-udvalg er det barnets egen beslutning, om barnet vil deltage

på mødet i Ankestyrelsen. Barnets perspektiv og tilkendegivelse i forhold til indsatsen fremgår af materialet, der behandles på mødet.

Inddragelse af barnet ved møde i Ankestyrelsen

Ud af de 15 sager, hvor barnet er over 12 år, fremgår det, at barnet er repræsenteret ved en advokat i Ankestyrelsen i 13 sager.

I fem af de seks sager, som Ankestyrelsen har ophævet, er barnet over 12 år. Det fremgår af sagerne, at barnet er repræsenteret ved en advokat i tre ud af fem sager.

TABEL 4.5 FREMGÅR DET AF SAGEN, AT BARNET ELLER DEN UNGE ER REPRÆSENTERET VED EN ADVOKAT PÅ MØDET I ANKESTYRELSEN?

	Antal sager	Procent
Ja, det fremgår, at barnet er repræsenteret ved advokat	13	87%
Nej, det fremgår ikke	2	13%
I alt	15	100%

Note: Ankestyrelsens sagsgennemgang af 70 sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 eller § 75, jf. § 58. Der er kun medtaget sager, hvor barnet er fyldt 12 år.

Kilde: Ankestyrelsens sagsgennemgang, 2020

Sagennemgangen viser yderligere, at barnet har deltaget på mødet i Ankestyrelsen i cirka en tredjedel af de sager, hvor barnet er fyldt 12 år. Når barnet deltager, fremgår det samtidig af sagen, at barnet også har udtalt sig på mødet.

Hvis vi kun ser på de seks afgørelser, som Ankestyrelsen har ophævet, har barnet deltaget ved mødet i en enkelt af de fem sager, hvor barnet er fyldt 12 år.

Der ses således ikke nogen markant forskel i forhold til barnets repræsentation ved advokat og deltagelse på mødet i Ankestyrelsen i sager, der er henholdsvis stadfæstet og ophævet.

TABEL 4.6 HAR BARNET ELLER DEN UNGE DELTAGET PÅ MØDET I ANKESTYRELSEN?

	Antal sager	Procent
Ja	4	27%
Nej	9	60%
Nej, barnet eller den unge ønsker ikke at deltage på mødet	2	13%
I alt	15	100%

Note: Ankestyrelsens sagsgennemgang af 70 sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 eller § 75, jf. § 58.
Der er kun medtaget sager, hvor barnet er fyldt 12 år.

Kilde: Ankestyrelsens sagsgennemgang, 2020

Forældremyndighedsindehaver deltager selv og er repræsenteret ved advokat på møde i Ankestyrelsen

Som ved deltagelse på børn og unge-udvalgsmødet, har forældremyndighedsindehaver også ret til at blive repræsenteret ved en advokat, når sagen behandles i Ankestyrelsen. Sagsgennemgangen viser, at forældrene er repræsenteret ved en advokat i alle sager, undtagen en sag, hvor forældrene har frabedt sig at blive repræsenteret ved en advokat. Denne ene sag, er en af de sager, hvor Ankestyrelsen har ophævet afgørelsen.

TABEL 4.7 FREMGÅR DET AF SAGEN, AT EN ELLER BEGGE FORÆLDREMYNDIGHEDSINDEHAVERE ER REPRÆSENTERET VED EN ADVOKAT PÅ MØDET?

	Respondenter	Procent
Ja	69	99%
Nej	0	0%
Det fremgår, at forældremyndighedsindehaver ikke ønsker en advokat	1	1%
I alt	70	100%

Note: Ankestyrelsens sagsgennemgang af 70 sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 eller § 75, jf. § 58.

Kilde: Ankestyrelsens sagsgennemgang, 2020

Udover at være repræsenteret ved en advokat, så har forældremyndighedsindehaver også mulighed for selv at deltage på mødet. I 90 procent af sagerne har forældrene valgt at deltage på mødet i Ankestyrelsen. I 9 procent af sagerne har de ikke deltaget, og i en enkelt sag fremgår det, at forældremyndighedsindehaver ikke ønsker at deltage på mødet. Iblandt de sager, hvor forældremyndighedsindehaver ikke deltager på mødet i Ankestyrelsen, indgår fire af de seks sager, hvor Ankestyrelsen har ophævet afgørelsen.

TABEL 4.8 HAR EN ELLER BEGGE FORÆLDREMYNDIGHEDSINDEHAVERE DELTAGET PÅ MØDET?

	Respondenter	Procent
Ja	63	90%
Nej	6	9%
Nej, de ønsker ikke at deltage	1	1%
Fremgår ikke	0	0%
I alt	70	100%

Note: Ankestyrelsens sagsgennemgang af 70 sager om anbringelse uden samtykke efter § 58 eller § 75, jf. § 58.

Kilde: Ankestyrelsens sagsgennemgang, 2020

I alle sager, hvor forældrene deltager på mødet, fremgår det også af sagen, at forældrene udtaler sig ved behandlingen af deres sag.

Metode

I dette kapitel bekræfter vi de metoder, som vi har anvendt i undersøgelsen.

SAGSGENNEMGANG

Vi har gennemgået 70 klagesager om børn, der er anbragt uden for hjemmet uden samtykke. Formålet med sags gennemgangen er at belyse mønstre og udfordringer i kommunernes sagsbehandling. Formålet er også at belyse årsagen til, at Ankestyrelsen ophæver kommunernes afgørelser, samt hvad der er kendetegnende ved sagerne.

Udvælgelse af sager

I sags gennemgangen har vi udvalgt sager fra 2018, så der er mulighed for at belyse, om sagen efterfølgende har været indbragt for byretten.

Anvendelse af data fra 2018 giver samtidig mulighed for mere præcist at belyse formandsafgørelser efter § 75, hvor der er truffet afgørelse om anbringelse uden samtykke, da vi har anvendt en manuel opgørelse fra en tidligere undersøgelse.

Ankestyrelsens samlede sagsbehandlingsdata giver ikke mulighed for at skelne mellem, om en klagesag efter § 75 handler om eksempelvis anbringelse uden samtykke, samvær eller en af de andre paragraffer, der henvises til i § 75. Dette kræver en manuel gennemgang af samtlige sager om § 75, hvilket er blevet foretaget i en af Ankestyrelsens tidligere undersøgelser. Data fra den manuelle gennemgang kunne derfor bruges til at give en høj kvalitet af data, der skelner mellem de forskellige typer af sager om § 75.

For at få et fyldestgørende billede af mønstrene i de sager, som Ankestyrelsen ophæver eller ændrer, har vi gennemgået samtlige sager efter § 58 og § 75, jf. § 58, som Ankestyrelsen har ophævet i 2018. I 2018 drejer det sig om 37 sager i alt, heraf 6 sager om § 58 og 31 sager om § 75, jf. § 58.

For begge sagstyper har vi desuden udvalgt 15 sager, som Ankestyrelsen har stadfæstet, så vi har et sammenligningsgrundlag. Sagerne er udvalgt tilfældigt blandt det samlede antal stadfæstede sager i 2018. Tre af sagerne om formandsafgørelse om anbringelse uden samtykke var blevet fejlregistreret, så det endelige antal stadfæstede sager om § 75, jf. § 58 er 18.

Fokus i sags gennemgangen

Gennemgangen af klagesagerne i Ankestyrelsen har haft fokus på følgende temaer:

- Sagens faktuelle forhold:
 - o Hvad er barnets alder?
 - o Hvad er barnets problemstillinger?
 - o Hvad er forældrenes problemstillinger?
 - o Har der været tidligere foranstaltninger? Hvilke?
- Årsagen til anbringelsen:
 - o Hvad er børn og unge-udvalgets begrundelse for anbringelse uden samtykke?
 - o For klagesager efter § 75, hvad er det akutte behov?
- Inddragelse af barn/forældre:
 - o Er barnet eller den unge repræsenteret ved en advokat i børn og ungeudvalget?
 - o Har barn og/eller forældre deltaget på mødet i børn og ungeudvalget?
 - o Er barnet eller den unge repræsenteret ved en advokat på mødet i Ankestyrelsen?
 - o Har barn og/eller forældre deltaget på mødet i Ankestyrelsen?
- Ankestyrelsens afgørelse:
 - o Hvad er udfaldet af Ankestyrelsens afgørelse?
 - o Giver Ankestyrelsen pålæg i forbindelse med behandling af klagen?
- Forløb efter afgørelse i Ankestyrelsen:
 - o Hvad sker der efter afgørelsen i Ankestyrelsen?

DATA FRA ANKESTYRELSENS SAGSBEHANDLING

For at give et overblik over det samlede antal klagesager i Ankestyrelsen i 2018 har vi lavet et dataudtræk på alle klagesager om § 58 og § 75 fra Ankestyrelsens sagsbehandling.

Ved hjælp af den manuelle gennemgang af § 75-sagerne, foretaget i forbindelse med en tidligere undersøgelse, har vi sorteret sagerne om § 75, så kun dem, der handler om anbringelse uden samtykke indgår. Der indgår kun realitetsbehandlede sager, hvilket vil sige, at sagen skal have været på et ankemøde i Ankestyrelsen. Hvis forældremyndighedsindehaver eller barnet over 12 år har hævet sagen inden eller på mødet, så indgår sagen ikke i opgørelsen.